

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

5. An Cœli sint fluidi, vel solidi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

naturaliter corruptibiles: imo si qui ex illis dicunt, quod sint ex natura sua corruptibiles, possunt commodè exponi in eo sensu, ut velint tantum, quod sint ex natura sua corruptibiles, quatenus non repugnat ipsis ex natura sua corruptantur: non vero ut velint quod sint ex natura sua corruptibiles sic, ut possint quantum attinet ad naturam suam, per actionem vltius causæ naturalis naturaliter agentis corrumpi.

46 *Quæres*, an de facto cælum aliquando corrumpetur.

Respondet, quandoquidem plures sancti Patres teneant partem affirmatiuam, id est scilicet qui citati sunt pro prima sententia supra posita, & alij priores teneant negatiuam, & res ipsa sit dependens à voluntate Dei, non vero à ratione naturali, difficile esse asserere ab olute alterutra parte, ac propterea consultius esse utramque pro probabilibus, aut incerta habere. Et sane utraque pars habet fundamentum magnam in Scripturam imprimis pars affirmatiua colligi posse videtur ex 2. Petri cap. vlt. vbi habetur: *alij autem qui nunc sunt, & terra eodem verbo repositi sunt igni reseruari in diem Iudicii*: & postea *Aduenit autem dies Domini, ut sit, in quo Cæli magno impetu transierint Elementa vero calore soluentur, terra autem, & que in ipsa sunt opera exurentur*: & postea: *Cum igitur hæc omnia dissoluenda sunt, quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus & pietatibus expectantes & properantes in aduentum dei Domini per quem Cæli ardentes soluentur, & Elementa ignis ardore telescent, nouus vero Cælos & nouam terram secundum promissa ipsius expectamus*. Cum ergo dicat omnia, de quibus ante mentionem fecerat, dissoluenda, mentionem autem antea fecerit Cælorum, & cum expresse dicat, quod cæli ardentes soluentur, & cælos nouos dando eorum loco, videtur colligi corruptio cæli; nec hæc dissolutio, nisi satis violenter potest intelligi de dissolutione aliqua, quæ fieret per transmutationem aliquam accidentalem, quatenus scilicet cæli & elementa tum ornarentur melioribus accidentibus; ex hoc enim non nisi improprie dicerentur dissolui. Neque etiam nisi satis violenter potest per cælum intelligi aerem, quia aperte contraponitur cælum elementis, tum quia licet aer vocetur cælum, ut in illo loco volucres cæli, tamen non solet vocari cæli numero pluri.

Altera etiam pars fundatur in Scriptura, ut patet ex locis, quibus supra probauimus perpetuitatem mundi.

QVÆSTIO V.

An Cæli sint fluidi, vel solidi.

47 *Sensus* questionis est, an cæli sint talis naturæ, ut per seos alia corpora transire possint absque penetratione, sicut per aquam transeunt pisces & aues per aerem, aut vero sint ita solidi & duri, ut lapides, ferrum, similiaque, per quæ tali modo alia corpora transire non possint: si primum dicatur, erunt fluidi; si secundum, solidi.

Prima opinio est, cælum quoad illam etiam partem, quæ stellatum est stellis fixis, hoc est ipsæ, quæ semper in eundem ordinem seruant, esse fluidum. Hanc tenere multi antiqui Philosophi teste *Aristotele 2. de celo*, quos sequitur *Cambrarius q. 24.*

Secunda sententia est cælum stellatum esse solidum, reliquos vero inferiores esse liquidos. Hanc tenent cum aliquot antiquis nonnulli iuniores.

Tertia sententia est, cælum esse mediæ naturæ aliquid fluiditatis participans. Hanc videtur tenere *D. Bonauent. in 2. d. 12.*

Quarta sententia, eaque communissima est, cælos omnes esse solidos.

Antequam resoluitur hæc difficultas, aduertendum est soliditatem, aut liquiditatem cæli nihil protus inuare aut impedire incorruptibilitatem, posset enim esse incorruptibile, siue fluidum esset, siue solidum, & posset esse corruptibile, non obstante fluiditate aut soliditate.

CONCLUSIO I.

48 *Nulla ratione aut autoritate Scripturæ, aut Patrum conuincitur Cælum esse solidum, aut fluidum, aut partim solidum, ac partim fluidum.* Hæc re ipsa fortassis est communis: quamuis enim plures authores absolute dicant Cælos esse solidos, & plures alij fluidos, & aliqui,

partim fluidos, partim solidos; tamen non reperio vllum d'cere, quod id certo constet siue ratione, siue autoritate, quæ quis non posset negare absque vlla mala nota. *Probat*ur solvendo rationes omnes ac autoritates, quæ pro quolibet parte adduci solent.

Argumenta pro soliditate solvuntur.

49 *Prima autoritas*, quæ adducitur pro soliditate est, quod Cælum vocetur in Scriptura Firmamentum, & mentio fit de tota illa parte, in qua stellæ omnes tam fixæ, quæ errantes reperiuntur: nam in firmamento dicuntur Sol, & Luna, ac Stellæ posite esse: sed hoc nomen Firmamentum soliditatem denotat: ergo.

Confirmatur ex iob 37. *Tu forsitan fabricatus es Cælos qui solidissimi quasi æs fusi sunt.*

Confirmatur secundo, qui ad Hebræos 4. Christus dicitur Cælos penetrasse: quod non esset necessarium, si essent fluidi.

Respondetur facile primo hinc non sequi, quin partes Cæli, per quæ mouentur astræ, sint fluidæ, quia adhuc, hoc non obstante, Cæli possent dici simpliciter solidi, quia longe maior pars eo um esset solida.

Confirmatur hoc: qui per firmamentum secundum *Aner* tam, qui vitur hac probatore non solum intelligitur Cæli, sed etiam inter aerem est fluidus: ergo non est necessarium, ut firmamentum quoad omnem partem sit solidum, prout de solido hic arguimus.

Respondet secundo negando consequentiam, quia nomen Firmamenti non necessario significat soliditatem oppositam fluiditati, sed posset optime significare firmitatem, & perseverantiam in eadem dispositione absque alteratione aliqua corruptiva: hoc autem posset competere Cælo, quamuis esset substantia fluida.

Ad confirmationem respondet similiter Cælum posse vocari solidissimum, quasi æs fustum, propter stabilitatem incorruptibilem, continuationem, expansionem: quas tamen conditiones posset habere quamuis esset fluidum: ergo non sequitur ex illo quod Cæli sint solidi in sensu presenti. Deinde verba illa sunt verba *Helii* amici *Iob*, cui non constat altitudo Spiritum sanctum in omnibus, quæ locutus est sic, ut non posset errare.

Cambrarius addit sequenti capite, ipsum à Deo increpatum tanquam inuoluen em sententias sermonibus imperitis. *Quis es*, inquit Deus, *ille inuolvens sententias sermonibus imperitis*: quod si verum esset, perfectio locus hic non deberet villatione vrgi: sed omnino videatur potius argui eo loci *Iob* quam *Helii*, ipsi enim loquuntur, & ipse respondet.

Ad secundam confirmationem respondet, Christum potuisse Cælos penetrare, quamuis essent fluidi, etiam penetratione proprie dicta, & sic citius peruenitur ad Cælum extrinsecum, quam alias potuisset transeundo abque penetratione propter resistentiam corporis fluidi.

Deinde quando dicitur penetrasse, non est necesse, ut id intelligatur de penetratione proprie dicta, sed de tali, per quam transiret Cælos: quo sensu ferrum dicitur penetrare lignum, & milites dicuntur penetrare interiora aliquius regni. Sic autem intellecta penetratione, locus hic non est ad propositum.

50 *Probat*ur eadem soliditas ratione, quæ si cælum esset fluidum, non tenerent astræ fixæ inter se semper eandem distantiam, nec errantia tam uniformem ordinem in suo motu tam quoad se, quam quoad astræ fixas: non enim apparet quomodo in corpore fluido, in quo facile posset vel eleuari vel deprimi, tam vniformis motus tanto tempore durare posset.

Quod si dicatur hoc fieri per assistentiam Angelicam.

Contra, quia quamuis septem Planetarum motum ascriber possemus Angelis assistentibus, tamen omnino videtur distantiam illam immutabilem, quæ seruatur inter tantam multitudinem syderum non errantium, non posse commode Angelis attribui, nisi multiplicentur plures Angeli, qui valde attendant ad eas conseruandas semper eo ordine, dum vel Cælum fluidum, in quo sint mouetur simul cum illis, vel illæ ipsæ moueantur in Cælo.

Deinde, difficile valde apparet quomodo Angelus deferret per spatium circulare tam ingens in corpore fluido Planetarum.

Quamuis
Cælum
esset fluidum
posset esse
corruptibile.

Non tamen
stat certo
esse fluidum
dicitur, aut
etiam solidum.

Prima
necessario
pro solidi-
tate
cæli.

Planetam motu tam regulari ac recto, & id omnino ingentem videtur exigere attentionem.

51 *Respondetur* hanc probationem non virgere eos qui dicunt Cælum esse totum ex solidum quoad illam partem, in qua sunt stellæ fixæ, & etiam quoad reliquas partes præter Canales illos, in quibus mouerentur Planetæ; si enim hi canales essent repleti corpore fluido, facile motus illi Planetarum esse possent uniformes, nec Cælum totum quoad omnes partes esset solidum.

Deinde, quidquid sit, an possit motus tam uniformis fieri per corpus fluidum tam ingens virtute creata, certe in creatura Dei virtute fieri posse nemo dubitat; unde ergo constat certo quod non moueantur ab ipso Deo immediate stellæ per Cælum? *Rursus* quamvis difficile sit ut ministerio Angelico motus ille ita gubernaretur per corpus fluidum, tamen non constat aliquo argumento certo, quin ita fieri possit.

Argumenta pro fluiditate solvuntur.

52 *Iam* veniamus ad argumenta probantia Cælos esse fluidos. Primum est ex autoritate Patrum, qui videtur dicere Cælos non moueri, sed astra, & hæc in Cælis non esse fixa, sed posita ita *Iustinus Martyr*, *Eusebius Emysenus*, *Gregorius Nyssenus*, *Chrysostomus*, & alij quos citat *Camerarius*, & *Arriaga*: sed hoc non esset verum, si Cæli essent solidi; ergo sunt fluidi.

Respondetur negando minorem, possent enim astra in Cælis solidis immotis moueri, modo in illis reperirentur canales, qui vel vacui essent vel pleni substantia aliqua fluida, & si i a mouerentur non essent fixa in Cælis: sed non est adeo certum, quin possint in Cælo dari canales alterutro ex his modis.

Deinde sic possent moueri, & non esse fixa in Cælis, si penetrarent Cælos, nec adeo certum est quin penetrare possint ipsos, siue ex natura sua, siue ex dispositione Diuina ad bonum vniuersi.

Probatum secundo: non possunt commodè cum soliditate Cælorum explicari omnes mutationes, quæ cernuntur in motibus Planetarum, qui nunc vicinissimi sunt remotius se habent: ad inuicem, nunc propius ad terram, nunc à terra altius apparent.

Respondetur negando sequelam, quia possent saluari per canales, in quibus essent, vel non essent corpora fluida, vel per penetrationem, ut paulo ante dixi.

Probatum iam quod sint partim solidi, partim fluidi; quia alias non possent saluari commodè motus Planetarum absque multiplicatione magna Cælorum, aut vacuo, aut penetratione: sed nec illa multiplicatio nec vacuum nec penetratio admitti debet: ergo dicendum est Cælos esse partim solidos, partim fluidos.

Respondetur negando minorem quantum ad hoc quod non constet certo, quin minor sit falsa quoad quamcumque partem eius.

CONCLUSIO II.

53 *Probabilis est* Cælos non esse totaliter liquidos, etiam quoad illam partem, in qua sunt Planetæ. Hæc est expresse contra *Camerarium*, & *Arriagam*.

Probatum: Probabilis est Deum non mouere immediate Planetas, sed adhuc adhibere ministerium Angelicum, nisi astra ex natura sua habeant virtutem mouendi se: sed si astra, siue à se, siue ab Angelis moueantur, est omnino valde difficile quomodo possint moueri tam uniformiter per corpus fluidum: ergo si potest excogitari alius modus facilior, ille modus probabilior censendus est: sed facilius moueri possunt cum illo uniformitate, si Cæli dicantur aut totali ex solidi ac multiplicati, aut quoad partem solidi, ac quoad partem fluidi: ergo probabilis est quod non sint totaliter fluidi, etiam quoad partem correspondentem omnibus Planetis.

54 *Obiicitur* pro *Camerario* loca Patrum asserentium stellæ non esse fixas in Cælo: sed essent, si Cæli non essent fluidi, neque enim alias possent moueri per Cælum, saltem Cælis immotis.

Respondetur negando minorem, quia possent moueri per canales aut vacuos, aut plenos corpore fluido, aut penetrando Cælos.

Dices non esse probabile quod astra possint penetrare Cælum, nec etiam quod detur in Cælo vacuum: ergo.

Respondetur, si non sit id probabile, tum dicendum quod astra moueantur per canales repletos corpore fluido, unde nego consequentiam. An autem id sit probabile nec ne, postea dicam.

Obiicitur pro *Arriaga*. Si Cælum Planetarum non esset liquidum, quoties moueretur quilibet Planeta, deberet ingens machina totius Cæli, in quo esset, moueri: sed hoc videtur inconueniens: ergo non est dicendum.

Respondetur negando sequelam, quia posset in ipso moueri Planeta per loca siue vacua, siue repleta corpore fluido, siue per penetrationem.

Respondetur secundo negando minorem, de quo postea iterum numero 63.

CONCLUSIO III.

54 *Probabilis est* Cælum esse totaliter solidum, quoad omnes partes. Hæc est communissima sententia, eamque supponit *Dottor* in 2. d. 1. q. 4. in cuius commentario magnam partem doctrinæ huius ante tradidi. Est utem contra *Camerarium*, & *Arriagam* & ceteros auctores trium primarum sententiarum.

Probatum primo, illa ipsa communis sententia auctoritate, à qua absque ratione virginti, qualis assignari nequit non est recedendum, præsertim cum Sancti Patres apud *Tannerum* tom. 1. de creatione mundi, quæstione 3. dub. 2. citati magis clarescunt hoc, quam oppositum, ut ipsemet *Arriaga* fateatur.

Probatum secundo: si dicantur cæli esse solidi, quoad omnem partem, Planetæ poterunt moueri ab Angelo assistente, quin ipsemet Angelus cum ipsis moueri debeat motu tam veloci ac ingenti. Si autem dicatur esse vel totaliter vel quoad partem fluidum, non poterit, neque enim motu locali potest moueri Angelus corpus à se distans, ut communiter tenetur.

Dices, posse Angelum mouere astrum per impulsum, quo impulsu mouetur Angelo distans antequam perueniat iterum ad ipsum Angelum. Fateor hoc posse dici, sed tam ingens impulsus, quo corpus tam magnum per tantum spatium moueatur, non est facile concedendus absque necessitate, qualis non est hic.

Obiicitur pro *Camerario*, quod stellæ non mouerentur cælis immotis, & quod essent fixæ in cælo, cuius contrarium insinuat à Patribus.

Respondetur negando sequelam: quia possunt moueri per canales vacuos, aut penetrationem. Alia Responsio dabitur quæstione sequenti: hæc sufficit ad defendendam hanc conclusionem, prout iacet contra hanc obiectionem, & aliam supra positam ex *Arriaga*, nempe, quod si queretur maximam partem cæli moueri debere, vel moueretur vnicus Planeta longe minoris quantitatis: negatur enim sequela ob rationem iam datam.

QVÆSTIO VI.

Quot sint Cæli ac Astra.

56 *De* sunt genera astrorum, vnum eorum, quæ vocantur errantia, seu erratica, quæ scilicet inter se non tenent semper eandem distantiam: aliud eorum, quæ vocantur fixa, quia scilicet eandem inter se distantiam semper tenent. Priora illa vocantur etiam Planetæ, & sunt septem tantum, colligunturque ab Astrologis clarissima experientia: & quantum ad Solem & Lunam, nemo est qui non videat ea dari, ac huiusmodi esse. Hi septem Planetæ appellantur: primus nobis vicinior Luna; secundus Mercurius; tertius Venus; quartus Sol; quintus Mars; sextus Iupiter; septimus Saturnus: & hunc ipsum ordinem eos inter se tenere tenent Astrologi communiter, quibus in sua arte credendum, quoties nihil habetur in contrarium. Hic autem Planetarum ordo comprehenditur hoc versu, quem memorie iuuandæ causa hic subiungere placuit.

Saturnus prior est, hinc Iupiter; inde Gradinus, Post sequitur Phæbus; Cypria quinta Venus; Mercurius sextus, verum infima, & vltima Luna est. Sed & comprehensus est ab alio hoc vnicò carmine. Post sim sum sequitur, proxima Luna subest.

Prima

Probabilis est Cælos non esse liquidos, etiam quoad illam partem, in qua sunt Planetæ. Hæc est expresse contra *Camerarium*, & *Arriagam*.